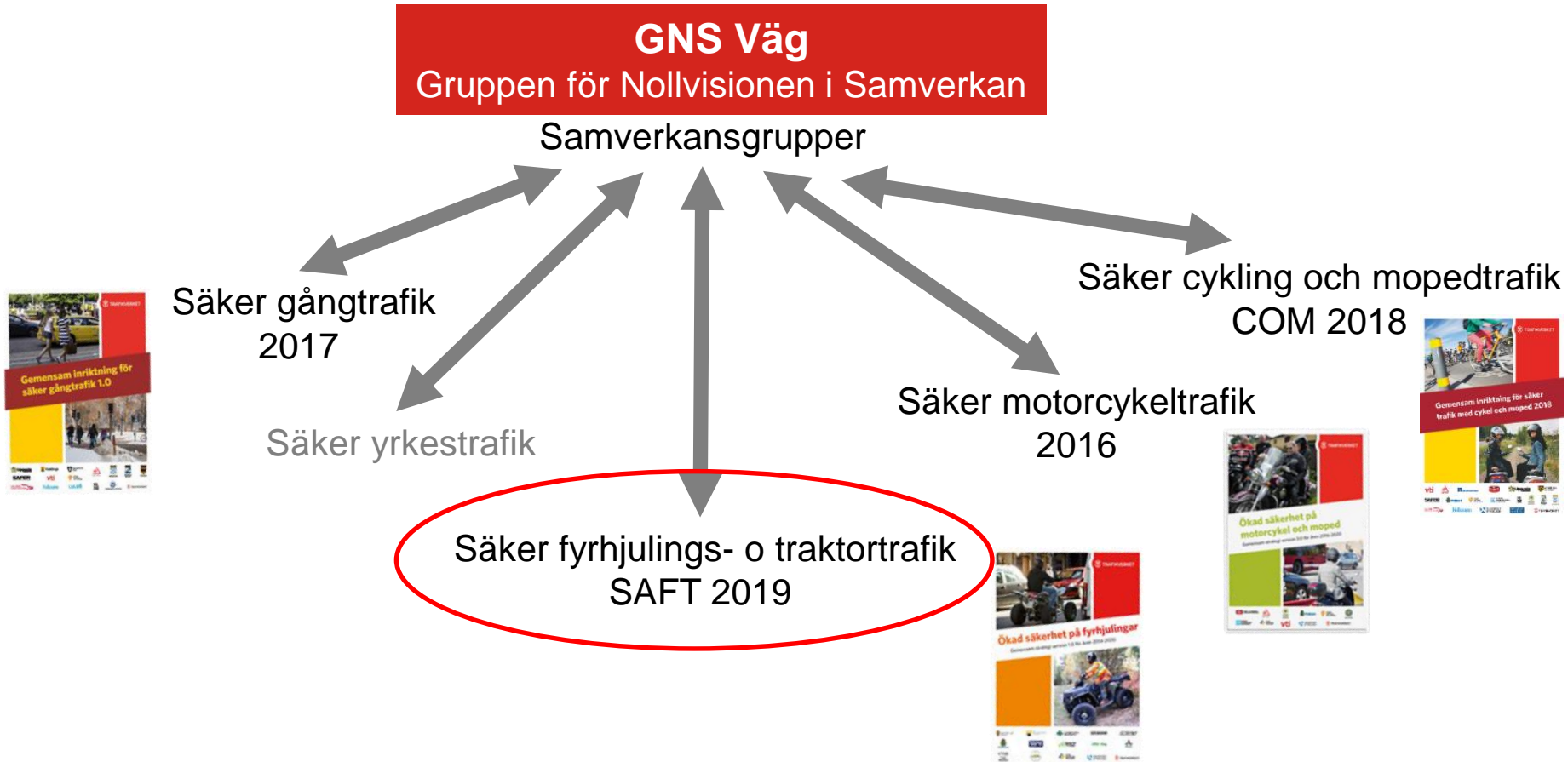

Nationell samverkan för säker vägtrafik

SAFT 2019

Säker användning fyrhjulingar och traktorer 2019

Arbetsgrupp

- **Trafikverket**, Jörgen Persson ordf, Helena Sjöberg anteckningar
- **Transportstyrelsen**, Niclas Nilsson
- **Arbetsmiljöverket**, Ove Sundin
- **SLU Alnarp, Lantbrukets Arbetsmiljökommitté – LAMK**, Peter Lundqvist sekr
- **SLU Umeå**, Tomas Nordfjell
- **ALF ATV- Leverantörernas Förening** Niklas Kristoffersson
- **ML Maskinleverantörerna**, Björn Bäckström, Lina Tuveesson Hallman
- **Dealy Sweden AB**, Lars Harlin
- **LRF, Lantbrukets Arbetsmiljökommitté – LAMK**, Anders Drottja
- **SKL**, Anders Wennlöf
- **TFF och Länsförsäkringar**, Maria Wedin
- **Folksam**, Anders Kullgren, Amanda Axelsson
- **Säker skog**, Tomas Gullberg
- **Svensk maskinprovning**, Jan-Olof Nilsson, Stefan Frisk
- **Maskinentreprenörerna ME**, Svante Floden
- **NTF**, Katarina Bokström
- **Polisen**, Erling Andersson (deltar via mail)
- **Kommunal**, Anja Westerberg
- **Norra Skogsägarna**, Benny Bäcklund

Syfte

Systematisera och där det är möjligt **samordna säkerhetsarbetet**

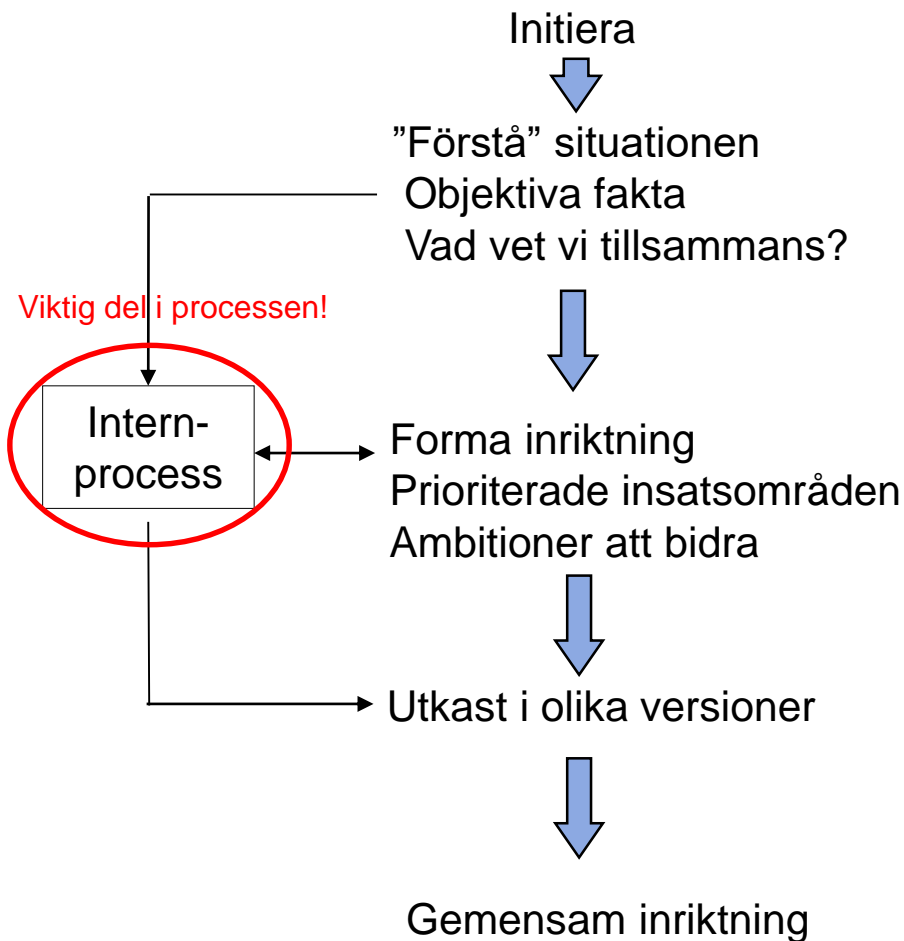
Inriktningen:

- beskriver nuvarande kunskapsläge
- beskriver målsättning
- pekar ut prioriterade insatsområden
- beskriver inledande ambitioner att bidra
- identifierar kunskapsbrister och klargör behovet av ytterligare FOI-insatser
- klargör hur uppföljning ska ske

Inriktningen ska vara ett hjälpmedel i verksamhetsplaneringen för statliga myndigheter, kommuner, organisationer och andra aktörer inom området.

Tidplan/upplägg SAFT 2019

Möte 1: **27 febr** uppstartsmöte, fakta

Möte 2: **27 mars**, fakta forts, mål/ avgränsningar?

Möte 3: **4 juni** prioriterade insatsområden?

Möte 4: **26 sept** inriktningsutkast, ambitioner att bidra

Möte 5: **7 nov** slutmöte

Gruppindelning

(Omkomna på väg 08-17)

- + omkomna i kollision med
- + omkomna vid sidan av vägen

”Fyrhjulingar” (n=51)

- Mc-fyrhjuling
- Terränghjuling
- Fyrhjuling traktor

Traktor och motorredskap (n=17)

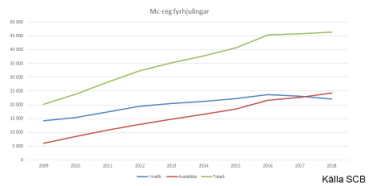
EPA/A traktor (n=5)

Mopedbil (n=4)

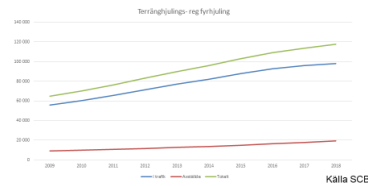
Sammanställning av registreringsutveckling per grupp

Mc- reg fyrhjuling

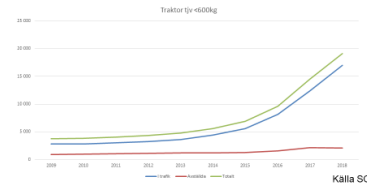
2 2019-06-13 TRAFIKVERKET

Terränghjuling fyrhjuling

3 2019-06-13 TRAFIKVERKET

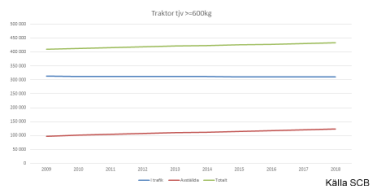
Traktor tjuv <600kg

4 2019-06-13 TRAFIKVERKET

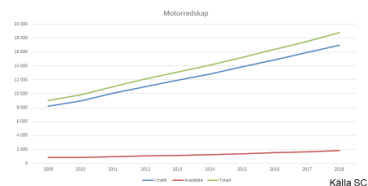
Traktor tjuv >=600kg

Traktors, tjärnsvikt >=600 kg och som inte har karosserkott eller Z=7

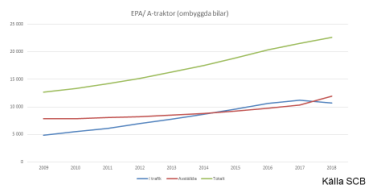
5 2019-06-13 TRAFIKVERKET

Motorredskap

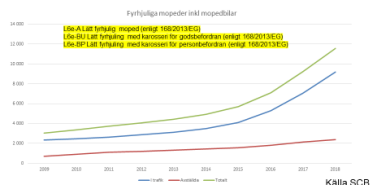
6 2019-06-13 TRAFIKVERKET

EPA/ A-traktor

7 2019-06-13 TRAFIKVERKET

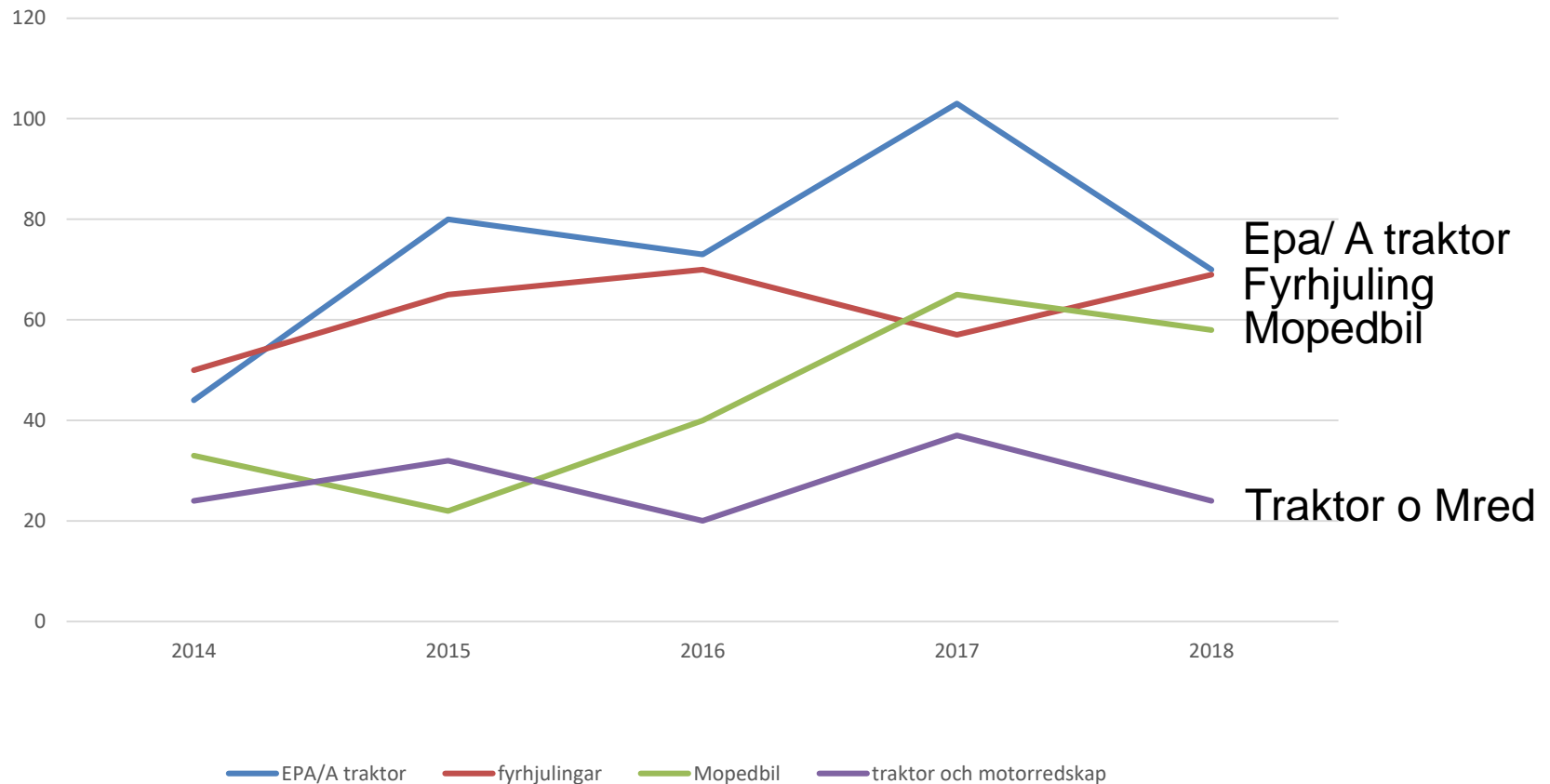
Fyrhjulinga mopeder

14 2019-06-13 TRAFIKVERKET

Antal omkomna, svårt och lindrigt skadade 2014 – 2018

STRADA Polis (vägtrafikolyckor)

Omkomna vägtrafikolyckor 2008-2017 och registrerade i trafikregistret 2009-2018

	Omkomna i/på 2008-2017	Registrerade i snitt 2009-2018	Omkomna per 100 tusen registrerade	
terränghjuling	33	92 360	36	← "Fyrhjuling"
mc-fyrhjuling	17	35 639	48	← "Fyrhjuling"
traktor A	11	422 287	3	
motorredskap	6 (Klass2)	13 725 (klass 1)	-	
EPA/A traktor	5	17 265	29	
3 hjulig moped	5			
mopedbil	4	5 719	70	
oreg fyrhjuling	3			
golfbil/gokart	2			
fyrhjuling traktor	1	7 632	13	← "Fyrhjuling"
moped fyrhjuling	1			

Personbil 2017 Omkomna i: 132, Registrerade: 6 162 046, Omkomna per 100 tusen registrerade: 2

Vägtrafikolyckor källa: Trafikverkets djupstudier
Registreringar källa: SCB

Vald indelning/ avgränsning

Fyrhjulingar

Fyrhjulingar reg som terränghjulingar

Fyrhjulingar reg som Mc

Fyrhjulingar reg som Traktor (A o B, < 600kg)

Mopedbilar

EPA/A-traktorer

Traktorer och motorredskap

Traktor (A o B)

Motorredskap (Klass 1 o 2)

Motiv

(Omkomna, skadade)

(Omkomna, skadade)

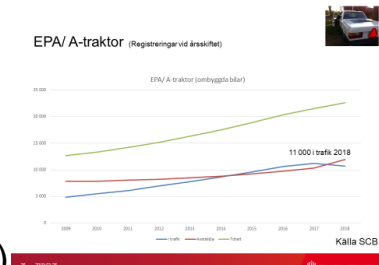
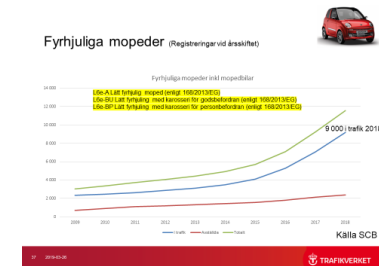
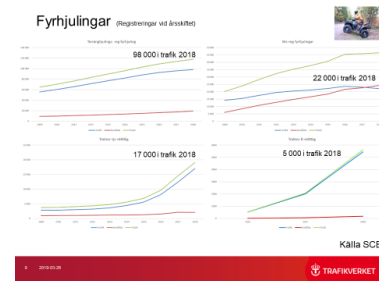
(Registreringsutveckling)

(Skadade, registreringsutveckling)

(Omkomna, skadade)

(Omkomna, skadade, omkomna motpart)

(Omkomna, omkomna motpart)

Säker användning fyrhjulingar och traktorer 2019

Omkomna vägtrafikolyckor

2008-2017	dödade (väg)	dödade (motpart)	dödade (motpart)
terränghjuling	33		
mc/fyrhjuling	17		
traktor A	10	14	2 följ 2 resp 4 mc 6 gå
motorcykel	7	16	5 följ 3 cykel 8 gå
EPA/ A-traktor	5	2	1 följ 1 mc
3 hjul moped	5		
moped	4		
mc/fyrhjuling	3		
golfbilstugor	2		
fyrhjuling traktor	1		
moped fyrhjuling	1		
Totalt omkomna	88	32	
genomsnitt per år	8,8	3,2	

Fyrhjuling (samt registrering)
 Traktor
 Motorcykel
 EPA/ A-traktor
 Totalt
 Omkomna i kollision med
 Totalt

5,5 år
 0,8 år
 0,8 år
 2,2 år
 0,8 år
 3,2 år
 12,8 år

Vägtrafikverket Källa: Trafikverket, Skogströmer

Förslag på målsättning

Etappmålet efter 2020 ännu inte är formulerat. I inriktningen sätts därför en initial målsättning av att halvera antalet omkomna samt att minska antalet allvarligt skadade **på väg** i samband med fyrhjulingar, traktorer och motorredskap i trafik från genomsnitt av omkomna för 2016-2018 till **2030**

Genomsnitt av omkomna på väg 2016-2018:

- Fyrhjuling $6 + 5 + 8 / 3 = 6,3$ st
- Traktor och Motorredskap $4 + 2 + 3 / 3 = 3,0$ st
- EPA/ A-traktorer $0 + 1 + 1 / 3 = 0,7$ st
- Mopedbilar $1 + 0 + 0 / 3 = 0,3$ st

Mål 2030 = 10,3/ 2 ger max 5 omkomna på väg i dessa grupper?

Även omkomna och skadade utanför vägtrafiken ska minska över tid.

(2008-2017 omkom 4 av 10 utanför väg på fyrhjulingar motsvarande siffror för traktorer är 2 av 3)

Allvarligt skadade...

Sammanställning av olycksutveckling

• Omkomna, RMV	2008-2017	På o utanför väg
• Omkomna, Trv djupstudier	2008-2017	På väg
• Svårt o lindrigt skadade, Strada Polis	2014-2018	På väg
• Olyckor med mopedbilar, Folksam	2016-20181001	På väg
• Skadade sjukvård, Socialstyrelsen	2012-2017	På o utanför väg
• Arbetsrelaterade olyckor AMV	2013-2018	På o utanför väg
• LRF- mediauppgifter	2011-2017 (18)	På o utanför väg

Övrigt:

• SCB registreringsutveckling	2008-2018	(årsskiftet)
-------------------------------	-----------	--------------

”Fyrhjulingar”

Trafikverket djupstudier av dödsolyckor på väg 2008-2017 visar att:

- Under perioden 2008-2017 (10år) omkom på väg 51st på fyrhjuling. 33st på terränghjuling, 17st på mc-registrerad fyrhjuling samt en på en traktorregistrerad fyrhjuling
- **9 av 10 omkom i singelolyckor**
- **2 av 3 omkom i en olycka där fyrhjulingen välte**
- På fyrhjulingar omkom man som förare i alla åldersgrupper
- Medelåldern bland omkomna var 42
- **1 av 10 som omkom som förare var under 16 år**
- 45 omkomna förare på ”fyrhjulingar” 3 omkomna med okänd placering, 3 omkomna passagerare (ingen 0-15 år)
- Alla omkom på en väg med hastighetsgräns upp till 80 km/h
- 2 av 3 omkom på en väg smalare än 5,7 m
- 5 av 10 omkom på en väg med enskild väghållare. 1 av 3 på väg med statlig väghållning
- Nästan 4 av 10 omkomna på terränghjuling omkom på en väg med statlig el kommunal väghållare (Terränghjulingar får i normalfallet endast köras på enskild väg samt korsa allmän väg)
- 6 av 10 omkom på en grusväg
- **4 av 10 omkom pga huvudskada. 1 av 5 omkom p g a kvävning eller drunkning**
- **7 av 10 omkomna förare var alkohol- eller drogpåverkade.** Endast 2st påverkade av andra droger än alkohol
- Fyrhjuling mc: 2 av 3 omkomna förare var alkohol- eller drogpåverkade
- **Fyrhjuling terränghjuling: 3 av 4 omkomna förare var alkohol- eller drogpåverkade**
- **67% av de omkomna saknade hjälm + del av 18% okänd användning.**
- **45% av de som saknade hjälm skulle sannolikt överlevt med en hjälm. 85% av de som saknade hjälm var alkohol eller drogpåverkade**

”Fyrhjulingar”

Transportstyrelsens uppgifter ur Strada Polis, omkomna, svårt och lindrigt skadade på väg 2014-2018 visar att:

- **ca 60 personer omkom eller skadades i genomsnitt per år. Antalet är relativt konstant över tiden**
- Nästan 9 av 10 är singelolyckor
- 5 av 6 av de omkomna eller skadade var män
- De flesta omkommer eller skadas under perioden april-okt
- Få olyckor på vägar med hastighetsgräns över 80 km/h

Rättsmedicinalverkets underlag av omkomna 2008-2017 visar att:

- **6,3 personer omkom i genomsnitt totalt per år**
- 9 av 10 som omkom på fyrhjuling var män
- Omkomna på fyrhjuling var relativt jämt fördelat över åldersgrupperna
- **6 av 10 omkom på gata eller väg**

Socialstyrelsens underlag av skadade inom sjukvården 2012-2017 visar att:

Skadade på fyrhjulingar har inte gått att särskilja från övriga skadade.

Förare eller passagerare i terrängfordon skadade i transportolycka visar dock att:

- **Antalet vårdsökanden ökar**
- **Antalet skadade i gruppen 0-15år utgör ca 10% och ökar**
- **Ca 3 av 4 skadas utanför trafik** (i trafik ca 300 per år samt ej i trafik ca 1100 per år)

Traktor och motorredskap

Trafikverket djupstudier av dödsolyckor på väg 2008-2017 visar att:

- Under perioden 2008-2017 (10år) omkom på väg 10st i traktor och 7st motorredskapsolyckor
- **Det omkommer 2 ggr fler i kollision med traktorer (14st) eller motorredskap (16st) än som omkommer på/ i de flesta som omkom i kollisionerna var bilister (14st)**
- **Nästan 4 av 5 omkomna i singelolyckor**
- **I traktor och motorredskap omkom man som förare i högre åldrar och som passagerare i alla åldersgrupper**
- 9 av 10 omkom på en väg med hastighetsgräns upp till 80 km/h
- 6 av 10 omkom på en väg smalare än 5,7 m
- Nästan 5 av 10 omkom på en väg med statlig väghållning
- 6 av 10 omkom på en asfalterad väg
- 1 av 5 omkom i samband med mörker eller gryning/skymning
- **4 av 10 omkom pga bröstskador. 1 av 4 omkom pga huvudskada**
- **Ingen omkom som alkohol- eller drogpåverkad**
- **Motorredskap: 3 av 6 omkomna befann sig utanför hytten. Ingen omkom bältad**
- **Traktor: 1 av 3 omkomna befann sig utanför hytten. Ingen omkom bältad**

Traktor och motorredskap

Transportstyrelsens uppgifter ur Strada Polis, omkomna, svårt och lindrigt skadade på väg 2014-2018 visar att:

- **ca 30 personer omkom eller skadades i genomsnitt per år på traktor eller motorredskap. Antalet är relativt konstant över tiden**
- **Nästan hälften är singelolyckor**
- **1 av 5 är upphinnandelyckor**
- **1 av 7 är korsningsolyckor**
- Personer skadas under hela året i traktorer dock lägre antal på våren
- Få olyckor skedde på lördagar eller söndagar
- 6 av 10 traktorolyckor sker på vägar med hastighetsgränsen 70 alternativt 80km/h
- **1 av 4 olyckor med motorredskap sker på vägar med hastighetsgränsen 100km/h eller mer**

Rättsmedicinalverkets underlag av omkomna 2008-2017 visar att:

- **3,1 personer omkom i genomsnitt totalt per år på traktor**
- 9 av 10 som omkom på traktor var män
- På traktor var 2 av 3 omkomna äldre än 59 år.
- **På traktor omkom 2 av 3 var ej på på gata eller väg**

Socialstyrelsens underlag av skadade inom sjukvården 2012-2017 visar att:

Skadade på traktorer har inte gått att särskilja från övriga skadade.

Förare eller passagerare i eller på jordbruksfordon skadade i transportolycka visar dock att:

- **Antalet vårdsökanden ökar**
- Relativt jämn fördelning mellan trafik och ej trafik
- **Få skadade under 15 år**

EPA/A traktor

Trafikverket djupstudier av dödsolyckor på väg 2008-2017 visar att:

- Under perioden 2008-2017 (10år) omkom på väg 5 st i EPA/A-traktor
- 2 st omkom i kollision med EPA/A-traktorn
- **3 av 5 omkomna befann sig utanför hytten. Ingen omkom bältad**
- **1 av de 2 förarna var nykter**
- **Alla på/ i 5 omkom i singelolycka**
- **I samband med dödsolyckan var 40-70% av EPA/A-traktorerna trimmade**
- Alla på/ i 5 omkom på en väg med hastighetsgräns upp till 80 km/h
- Alla på/ i 5 omkom på en asfalterad väg
- **3 av 5 omkom pga huvudskada**

Transportstyrelsens uppgifter ur Strada Polis, omkomna, svårt och lindrigt skadade på väg 2014-2018 visar att:

- **ca 80 personer omkom eller skadades i genomsnitt per år med en ökande trend**
- **2 av 3 är singelolyckor**
- 1 av 8 är korsningsolyckor
- **1 av 8 är upphinnandeolyckor**
- **9 av 10 omkomna eller skadade var i åldersgruppen 0-17 år**
- **4 av 10 omkomna eller skadade var passagerare**
- **4 av 10 av de omkomna eller skadade var kvinnor**
- Flest omkom eller skadades på det statliga vägnätet
- Personer skadas under hela året i EPA/ A –traktorer
- I 1 av 4 olyckor var vägbanan våt eller fuktig
- **Hälften av olyckorna skedde i mörker**
- **Flest skadas på lördagar och på kvällar**
- Få olyckor på vägar med hastighetsgräns över 80 km/h

Mopedbil

Folksam studie av Trafikverkets djupstudier av dödsolyckor på väg 2008-2017 visar att:

OBS! Text utvecklas av Folksam

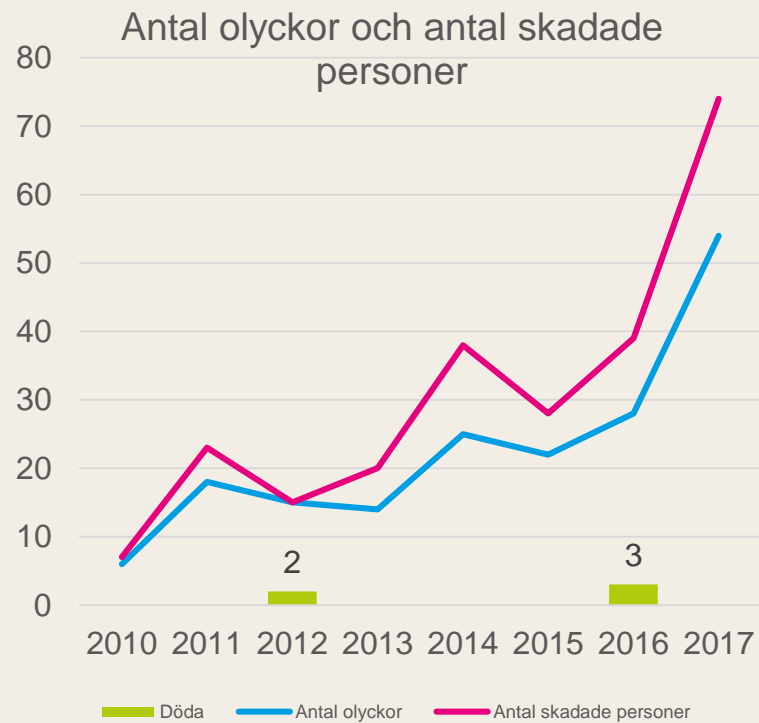
- Under perioden 2008-2017 (10år) omkom på väg 4 st i mopedbil
- 1 av 4 omkom bältad
- Alla 4 var nyktra

Transportstyrelsens uppgifter ur Strada Polis, omkomna, svårt och lindrigt skadade på väg 2014-2018 visar att:

- ca 50 personer omkom eller skadades i genomsnitt per år med en ökande trend. De två sista åren låg snittet på ca 60
- Hälften olyckorna är singelolyckor
- 1 av 4 är korsningsolyckor
- 1 av 8 är upphinnandeolyckor
- 3 av 4 omkomna eller skadade var i åldersgruppen 0-17 år
- 1 av 4 omkomna eller skadade var passagerare
- 4 av 10 av de omkomna eller skadade var kvinnor
- Flest omkom eller skadades på det kommunala vägnätet
- Personer skadas under hela året i mopedbilar
- I 1 av 3 olyckor var vägbanan våt eller fuktig
- 4 av 10 olyckorna skedde i mörker
- Flest skadas på eftermiddagar och på kvällar
- Få olyckor på vägar med hastighetsgräns över 80 km/h

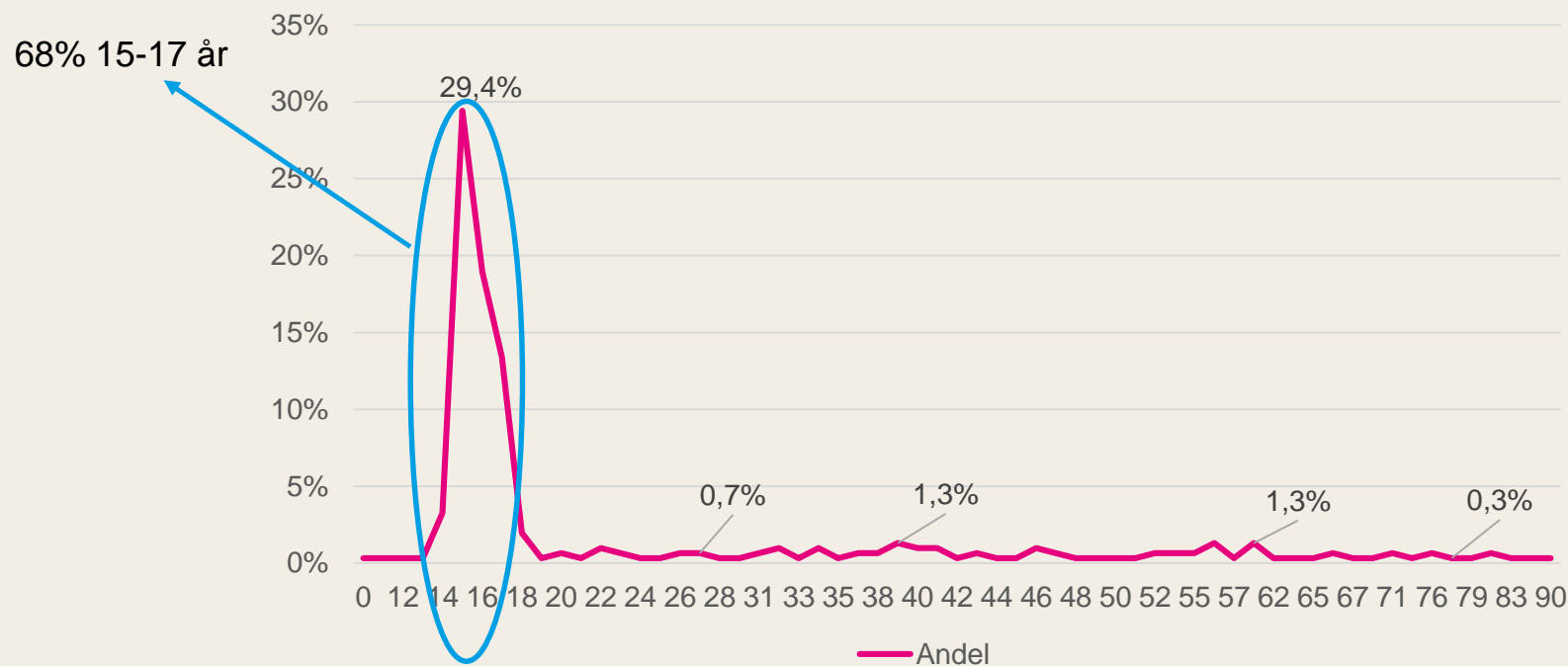
STRADA Januari 2010 – Oktober 2018

- 229 olyckor, 185 skador
- 5 dödsfall
- Hög ålder (**71**, 35, **79**, 43, **63** år)
 - 1 singel, 2 mot PB, 2 mot TLB
 - 1 misstänkt alkohol
- 36% ouppmärksamhet
- 14% fick sladd eller halkade
- 12% konflikt med Pb
- 21% vältade/välte

STRADA Januari 2010 – Oktober 2018

Åldrar på skadade personer i mopedbil

Idag upplevda kunskapsbrister

Att utveckla!

Förslag på fortsatt forskning och utveckling

- **Fyrhjulingar**
 - Fortsatt utveckling av effektsamband ang vältskydd
 - Hur kan hjälmanvändningen ökas?
- **EPA/A-traktorer**
 - Effekten av infört besiktningskrav?
 - Effekten av mönsterdjupskrav ?
- **Mopedbilar**
 - Effekten av vinterdäckskrav?
 - Yy
- **Traktorer och motorredskap**
 - Effekten av krav på "saftblandare" vid färd på väg?
 - Hur kan fordonen bli mer förlåtande för omgivningen?
 - Yy

Vad kan o bör vi göra?

Att utveckla!

Förslag på prioriterade insatsområden:

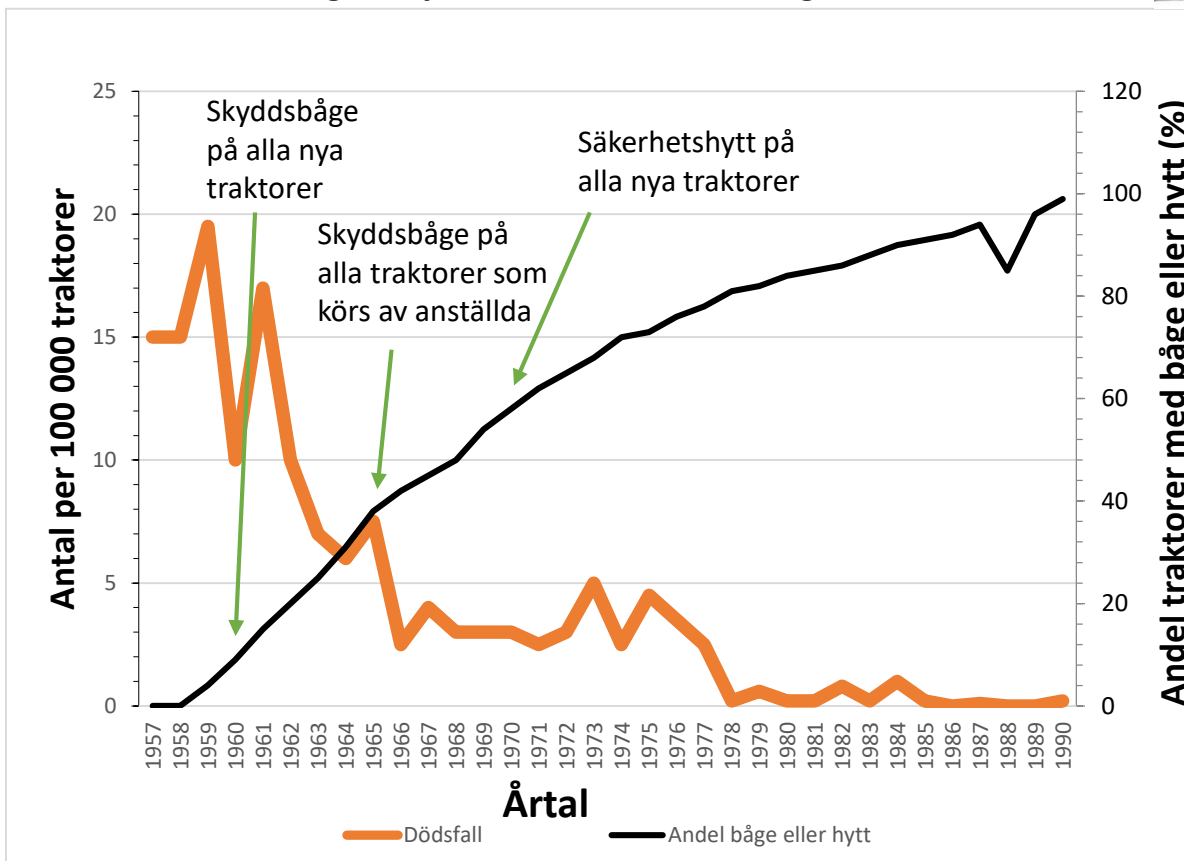
- **Ökad användning av hjälm och annan skyddsutrustning**
 - Hjälmskrav även på Traktor A
- **Ökad användning av skyddssystem**
 - Vältskydd
 - Bälte
 - Passagerare?
- **Förbättrad fordonssäkerhet**
 - krocksäkerhet
 - Trim?
- **Förbättrad information** t ex om
 - förutsättningar
 - utbildning
 - alkohol
 - användning av side by side
 - användning av eCall
 - barn/ utlåning
 - dekal med förutsättningar för fordonet?

LIFEGUARD
ATV ROLL OVER PROTECTION
Ärvtillgång och pris

Dödade vid vältning med jordbrukstraktorer i Sverige 1957 - 1990

Antal **dödade** personer vid vältning (Antal per 100000 traktorer) och andel traktorer som har bäge eller hytt

Roller och ansvar:

Att utveckla!

”Fyrhjulingar”

- Mc-fyrhjuling
- Terränghjuling
- Fyrhjuling traktor

Transportstyrelsen..... Arbetsmiljöverket..... Polisen.....

Väghållare.... Bransch.....

Traktor och motorredskap

Transportstyrelsen..... Arbetsmiljöverket..... Polisen.....

Väghållare.... Bransch.....

EPA/A traktor

Transportstyrelsen..... Arbetsmiljöverket..... Polisen.....

Väghållare.... Bransch.....

Mopedbil

Transportstyrelsen..... Arbetsmiljöverket..... Polisen.....

Väghållare.... Bransch.....

Egna ambitioner att bidra?

- **Trafikverket**
- **Transportstyrelsen**
- **Arbetsmiljöverket**
- **SLU Alnarp, Lantbrukets Arbetsmiljökommitté – LAMK**
- **SLU Umeå**
- **ALF ATV- Leverantörernas Förening**
- **ML Maskinleverantörerna**
- **Dealy Sweden AB**
- **LRF, Lantbrukets Arbetsmiljökommitté – LAMK**
- **SKL**
- **TFF och Länsförsäkringar**
- **Folksam**
- **Säker skog**
- **Svensk maskinprovning**
- **Maskinentreprenörerna**
- **NTF**
- **Polisen**
- **Kommunal**
- **Norra Skogsägarna**